

Oslo 30.06.22

Hørings svar om Fritt Behandlingsvalg fra Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingsforløp

Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingsforløp er en aksjonsgruppe som består av Hvite Ørn, Mental Helse, Landsforeningen for pårørende (LPP), Aurora og WSO- We Shall Overcome. Fellesaksjonens formål er at det skal finnes tilgjengelige medisinfrie behandlingenheter ved alle landets helseforetak, og at medisinfri behandling skal være tilgjengelig for alle som ønsker det.

Ordningen med fritt behandlingsvalg benyttes i dag av mennesker som ønsker medisinfri behandling og/ eller støtte til nedtrapping av medikamenter, som ikke får dette behandlingsbehovet dekket i det offentlige psykiske helsevernet. Fellesaksjonen mener det er det offentliges ansvar å sørge for tilgjengelig medisinfri behandling for denne pasientgruppen.

Utviklingen av medisinfrie enheter går sakte, og dagens situasjon er at det offentlig psykiske helsevernet ikke dekker dette behovet.

Til tross for politisk vilje og pålegg gjennom skiftende regjeringer har det psykiske helsevernet ikke oppfylt sitt ansvar i å bygge opp medisinfrie enheter i alle helseforetak. Det er heller ikke tilstrekkelig kapasitet eller bredde i det eksisterende tilbudet til å dekke de forskjellige behovene for tilpasset medisinfri behandling.

Høringsnotatet viser til evalueringen av Fritt Behandlingsvalg som blant annet sier;

- *Fritt behandlingsvalg har bidratt til økt valgfrihet for noen pasienter, både når det gjelder valg av behandlingssted, men også gjennom at private aktører tilbyr alternative tilnærminger og behandlingsmetoder. Dette økte mangfoldet er spesielt relevant innen psykisk helsevern, tverrfaglig spesialisert rusbehandling og rehabilitering.*
- *Valgfriheten som følger med fritt behandlingsvalg, oppleves som svært viktig for noen pasienter. Andre pasienter ønsker seg denne valgfriheten, men har ikke hatt kjennskap til retten til fritt behandlingsvalg. Henvise informerer ikke konsekvent pasienter om denne retten, og noen motarbeider pasientens ønsker. Valgfriheten er derfor mer tilgjengelig for pasienter med kapasitet til å manøvrere seg gjennom systemet. Dette støttes av at personer med høy sosioøkonomisk status i større grad velger seg til Helfo-godkjente institusjoner.*

Dette stemmer med Fellesaksjonens erfaringer. Vi kan ikke se at Departementet i høringsnotatet har svart på hvordan disse hensynene skal ivaretas ved en avvikling av ordningen.

Vi mener det er Departementets ansvar å sikre at denne pasientgruppen ikke blir stående uten et tilbud, og at dette må sikres med konkrete tiltak før en eventuell avvikling av ordningen med Fritt Behandlingsvalg.

Gode medisinfrie behandlingssenheter krever at det bygges opp kompetanse på nedtrapping av medikamenter og medisinfri behandling. Det tar tid å bygge opp fagmiljø med kompetanse på dette, siden det ikke er en kompetanse som allerede eksisterer eller prioriteres innenfor psykisk helsevern. Det er avgjørende at en avvikling av Fritt Behandlingsvalg ikke har som resultat at allerede eksisterende fagmiljø innenfor privat organiserte behandlingstilbud forsvinner. Det er langt fra at dette er dekket i alle deler av landet, og heller ikke på forskjellig behandlingsnivå, noe som er nødvendig for at mennesker kan få reell mulighet til å velge medisinfrie behandlingsforløp.

For å sikre likt helsetilbud for alle, uavhengig av bosted og økonomisk situasjon er det viktig at medisinfrie tilbud er en del av det offentlig finansierte tilbudet. Vi tar ikke stilling til om Fritt Behandlingsvalg er den beste ordningen å finansiere dette på, men mener regjeringen har plikt til å sikre at eksisterende medisinfrie tilbud ikke forsvinner. Fellesaksjonen mener de medisinfrie tilbudene må styrkes og bygges opp innenfor det offentlige tilbudet, men inntil dette har skjedd må ikke det private tilbudet reduseres.

Konkret vil vi nevne Hurdalsjøen Recoverycenter, som er et viktig tilbud til en del som ikke får medisinfri behandling der de bor. De har bygget opp kompetanse på nedtrapping av medikamenter og medisinfri behandling over flere år. På samme måte som for eksempel traume-behandling er dette et spesialisert tilbud, som ikke kan erstattes med vanlig behandling i det psykiske helsevernet. Helseforetakene kan derfor etter vår mening ikke oppfylle sitt «sørge for» ansvar uten at det bygges opp offentlige tilsvarende spesialisert tilbud.

Med Vennlig hilsen

Fellesaksjonen for medisinfrie behandlingsforløp

Aurora
Hvite Ørn
Landsforeningen for pårørende (LPP)
Mental Helse
WSO – We Shall Overcome